

AYDIN
DOĞAN
VAKFI

GÜÇLÜ KIZLAR
YARINLAR

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

GÜÇLÜ KIZLAR GÜÇLÜ YARINLAR

İhtiyaç Analizi Yönetici Özeti

Temmuz 2024

İÇİNDEKİLER

1. Amaç ve Kapsam	3
2. Yöntem	4
3. Masabaşı Araştırma	5
4. Güçlenme ve Liderlik	8
5. Gönüllülük, Sosyal Girişim, Sosyal ve Politik Katılım	13
6. Engeller, Zorluklar, İhtiyaçlar	15
7. Tespitler ve Çözüm Önerileri	17
8. Araçlar ve Kılavuzlar	20

1. Amaç ve Kapsam

Bu ihtiyaç analizi Aydın Doğan Vakfı'nın Avrupa Birliği tarafından finanse edilen (IPA III/2023/450-059) "Güçlü Kızlar, Güçlü Yarınlar" projesi kapsamında hazırlanmıştır. Türkiye'deki genç kadınlar ve kız çocuklarının güçlenme süreçlerini kapsamlı bir şekilde inceleyerek, toplumsal cinsiyet eşitliği, (ekonomik, sosyal, politik) güçlenme ve liderlik gibi alanlarda karşılaşılan zorlukları ve fırsatları belirlemeyi; bu alanda çalışan sivil toplum kuruluşları (STK) ile potansiyel iş birliği ve kapasite gelişimine açık boşlukları tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Bu analiz, Türkiye'deki kadınların güçlenmesine yönelik stratejik adımların atılmasında önemli bir rehber niteliği taşımaktadır.

2. Yöntem

İhtiyaç analizi, dünyada ve Türkiye’de kız çocukları ve genç kadınların güçlenmeleri ve liderlik becerilerinin gelişimi konusunda yürütülen güncel çalışmaların masa başı araştırma ile derlendiği literatür incelemesiyle başlamıştır. Bu aşamanın ardından hem nicel hem de nitel yöntemlerle gerçekleştirilen saha çalışmasından elde edilen bulgularla yapılan bir değerlendirme ile analiz tamamlanmıştır.

Saha çalışmasında yapılan araştırma kapsamında şu gruplarla ve yöntemlerle veri toplanmıştır:

ANKETLER

18 yaş ve üstü genç kadınlarla ve Türkiye’deki STK’larla toplam 2.614 anket yapılmıştır. Bu anketlerden 2.304’ü genç kadınlarla, 310’u ise STK’larla gerçekleştirilmiştir.

ODAK GRUP ÇALIŞMALARI

18 yaş altı kız çocukları, 18 yaş ve üstü genç kadınlarla ve STK temsilcileri ile birer kez odak grup çalışması yapılmıştır.

DERİNLEMESİNE MÜLAKATLAR

18 yaş altı kız çocuklarıyla 4, 18 yaş ve üstü genç kadınlarla 6 ve STK temsilcileri ile 10 derinlemesine mülakat gerçekleştirilmiştir.

3. Masabaşı Araştırma

Dünya genelinde kız çocukları ve genç kadınların güçlenmesi ve liderlik becerilerinin geliştirilmesi, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin (SKH’lar) önemli bir parçası olarak görülmektedir. Birleşmiş Milletler’in 2030 Gündemi’nde yer alan SKH 5, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesini hedeflemektedir. Bu kapsamda dünya genelinde birçok ülke, özellikle eğitim, sağlık, ekonomik katılım ve politik temsil alanlarında cinsiyet eşitliğini destekleyen politikalar ve programlar geliştirmiştir.

EĞİTİM

UNESCO’nun 2023 verilerine göre, dünya genelinde ilköğretim seviyesindeki kız çocuklarının %89’u okula kayıtlıdır ancak bu oran ortaöğretimde %77’ye düşmektedir. Yükseköğretim seviyesinde ise kız öğrencilerin oranı %39’dur. Birçok gelişmekte olan ülkede, kız çocuklarının eğitimde kalma süreleri kısadır ve erken evlilik gibi faktörler nedeniyle eğitimden ayrılma oranları yüksektir.

EKONOMİK KATILIM

Dünya Bankası’nın 2022 raporuna göre, küresel olarak kadınların iş gücüne katılım oranı %48’dir. Bu oran, erkekler için %75 seviyesindedir. Ayrıca kadınların ücretli işlerde çalışma oranı erkeklerin %78’ine kıyasla %58’dir. Bu veriler cinsiyetler arası ekonomik katılım farkını gözler önüne sermektedir.

LİDERLİK

Dünya Ekonomik Forumu’nun 2023 Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporu’na göre, dünya genelinde üst düzey yönetici pozisyonlarındaki kadın oranı %27’dir. Bu oran, gelişmiş ülkelerde daha yüksekken, birçok gelişmekte olan ülkede oldukça düşüktür. Örneğin İskandinav ülkelerinde bu oran %40’lar seviyesindeyken, Güney Asya’da %15 seviyelerine kadar düşmektedir.

Türkiye'de, kız çocukları ve genç kadınların güçlenmesi ve liderlik becerilerinin geliştirilmesi konusunda son yıllarda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir ancak hâlâ önemli zorluklar bulunmaktadır.

EĞİTİM

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2022 verilerine göre, kız çocuklarının ilköğretimde okullaşma oranı %99, ortaöğretimde ise %87'dir. Ancak, yükseköğretimde kadınların oranı %44 ile dünya ortalamasının biraz üzerindedir. Bununla birlikte kırsal kesimlerde ve düşük gelirli ailelerde bu oranlar daha düşük kalmaktadır.

EKONOMİK KATILIM

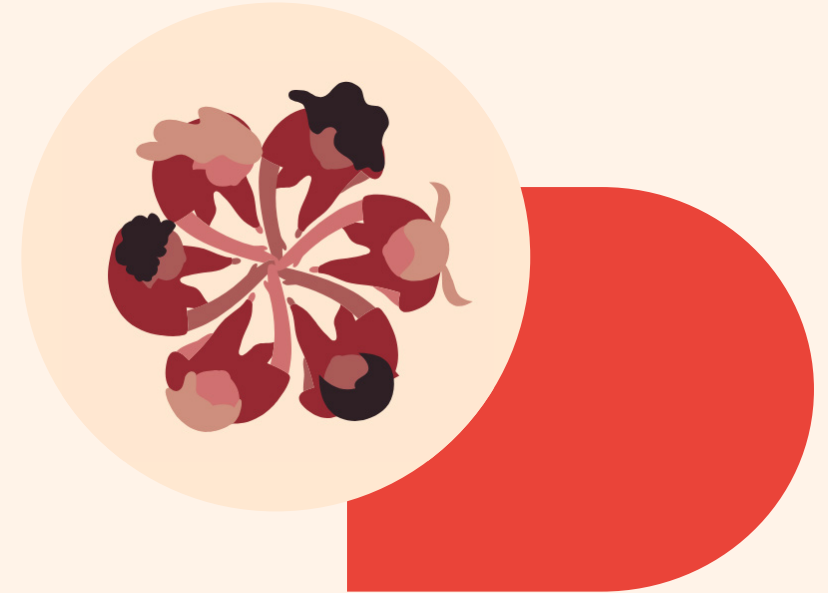
TÜİK'in 2023 verilerine göre, Türkiye'de kadınların iş gücüne katılım oranı %34 ile küresel ortalamasının oldukça altındadır. Özellikle genç kadınlar arasında işsizlik oranı %29 seviyesindedir. Bu durum kadınların ekonomik alanda karşılaştıkları engellerin bir göstergesidir.

LİDERLİK

Türkiye'de, 2023 yılında yapılan bir araştırmaya göre, üst düzey yönetici pozisyonlarındaki kadın oranı %19'dur. Bu oran, Avrupa ortalamasının (%27) altında kalmaktadır. Ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kadın milletvekili oranı %17 ile dünya ortalamasının (%25) altındadır.

Dünya geneli ve Türkiye verileri karşılaştırıldığında, Türkiye'nin özellikle ekonomik katılım ve liderlik alanlarında dünya ortalamasının gerisinde kaldığı görülmektedir. Eğitim alanında ise yükseköğretim seviyesinde görece iyi bir performans sergilenmesine rağmen kırsal kesimlerde ve belirli sosyoekonomik gruplarda ciddi eşitsizlikler devam etmektedir.

Türkiye'de kız çocukları ve genç kadınların güçlenmesi alanında küresel örneklerle oldukça paralel çalışmalar gözlemlenmektedir. Türkiye'deki çalışmaların istenen seviyeye ulaşmamasındaki temel nedenler kamu - özel - sivil toplum sektörleri arasındaki yetersiz iş birlikleri olarak gözlemlenmektedir. Küresel örneklerle kıyasla özellikle sivil toplum ve kamu arasında kaynaklara ve hizmetlere erişimde kamunun daha etkin olması gerekmektedir. Bu kaynak ve hizmetlerin yerellere dağıtımı ve ulaştırılmasında ise sivil toplumun daha fazla iş birliği içerisinde olması önemlidir. 2023 yılında yaşanan Şubat Depremleri bu iş birliklerinin kurulması için yeni alanların açılması mecburiyetini doğurmuştur.

4. Güçlenme ve Liderlik

GÜÇLENME, bireylerin kendi potansiyellerini keşfetmeleri ve bu potansiyeli hayata geçirebilecek bilgi, beceri ve kaynaklara ulaşmaları anlamına gelir. Güçlenme, ekonomik bağımsızlık, sosyal katılım, kültürel ifade özgürlüğü ve politik karar alma süreçlerine dahil olma gibi çeşitli boyutlar içermektedir.

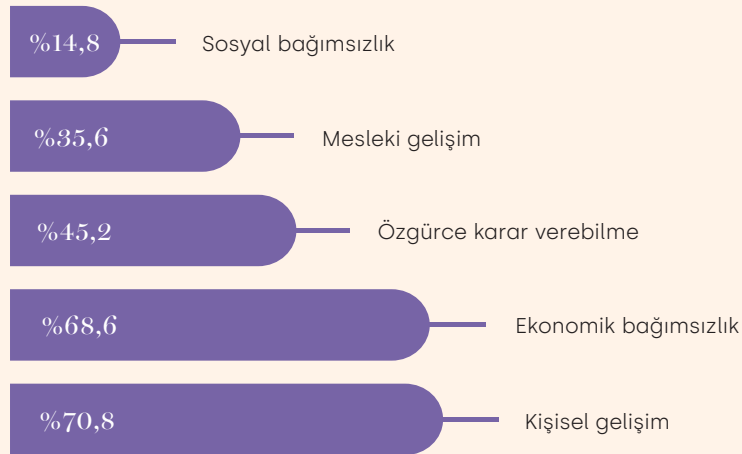
Güçlenme, sadece bireysel değil, aynı zamanda toplumsal bir değişim süreci olarak da görülmektedir. Katılımcılar, güçlenmeyi toplumsal eşitlik ve adaletin sağlanması için gerekli bir edinim olarak değerlendirmiştir.

Genç kadınlar için güçlenme, liderliğin ön koşuludur.

Güçlenmeden liderliğe geçiş, bireylerin sadece kendi hayatlarını değil, aynı zamanda başkalarının hayatlarını da olumlu yönde etkilemelerini mümkün kılar.

Grafik 1: Genç kadınların güçlenme kavramını ilişkilendirdiği koşullar

LİDERLİK, bireylerin ve grupların belirli bir hedef doğrultusunda diğerlerini etkileme, yönlendirme ve bu doğrultuda karar alma yetkinliğidir. Genç kadınlar için güçlenme temel olarak bireyin kendi yaşamı üzerinde kontrol sahibi olmasını ve bu kontrolü sağlamak için gerekli kaynaklara erişimi içerir.

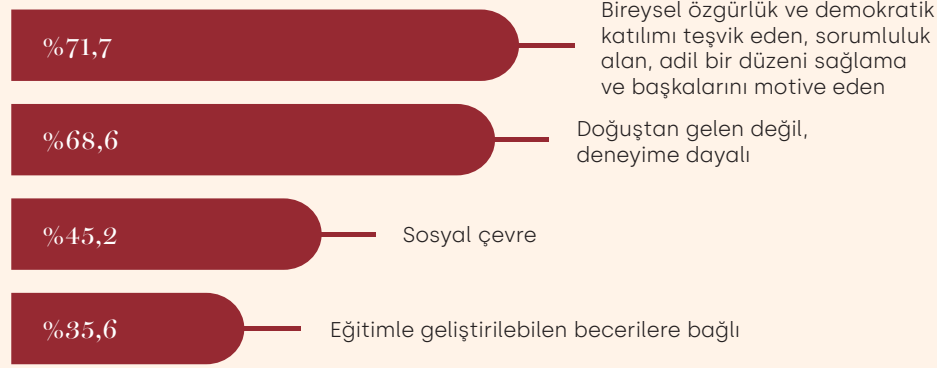
Liderlik ise bu kazanılan gücü başkalarını yönlendirmek ve toplumsal sorunlara çözümler üretme ve değişim yaratma gücü olarak ifade bulmaktadır.

Liderler, başkalarının görüşlerini dikkate alarak, onlarla birlikte düşünmeli, hareket etmeli ve sorumluluk taşımalıdır.

Nitel saha çalışması bulguları da kız çocukları ve genç kadınların liderliği geleneksel hiyerarşik modellerden ziyade daha demokratik ve kapsayıcı bir şekilde algıladıklarını göstermektedir. Nicel saha çalışmasında anketlere katılan genç kadınların %42'si istedikleri halde liderlik yapamadıklarını; %66'sı ise liderlik konusunda cinsiyetlerinden kaynaklı olarak zorluk yaşadıklarını belirtmiştir.

Grafik 2: Genç kadınların liderlik kavramını ilişkilendirdiği koşullar

STK'ların toplumsal sorunlara yönelik olarak yürüttüğü faaliyetler arasında en yaygın olanı %78,1 oranıyla "savunuculuk" olarak öne çıkmaktadır.

Bu faaliyetler hakların savunulması, politika yapım süreçlerine katılım ve sosyal değişimi teşvik etme gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır. Ayrıca STK'ların %66,7'si ana faaliyet alanlarından birinin "eğitim" olduğunu belirtirken, ankete katılan STK'ların %84,8'i daha önce eğitim faaliyetleri yürüttüğünü belirtmiştir. Bu faaliyetler bireylerin bilgi ve becerilerini artırmayı amaçlayan eğitim programları ile toplumsal cinsiyet eşitliği, hukuki süreçler, öz farkındalık, iletişim ve girişimcilik gibi çeşitli konuları kapsamaktadır. Eğitimden sonra STK'ların en fazla yürüttükleri çalışmalar izleme (%41), psiko-sosyal destek (%40) ve danışmanlıktır (%39). STK'ların %91,4'ü, kadınların güçlenmesine yönelik yürüttükleri bu faaliyetlerde etkili olduklarını düşünmektedir.

Grafik 3: STK'ların eğitimlerde en sık kullandığı platformlar ve tercih ettiği eğitim teknikleri

STK'ların faaliyet gösterdiği gruplar arasında genç kadınlar ve kız çocukları öncelikli olarak yer almaktadır. Genç kadınlarla sık sık ve düzenli buluşmalar gerçekleştirilirken (%26,7 her zaman, %39 sıklıkla), kız çocuklarıyla olan buluşmalar daha düzensizdir (%31,4 bazen, %24,8 sıklıkla). Bu durum,

STK'ların genç kadınlara yönelik programlara daha fazla odaklandığını ancak kız çocuklarına yönelik çalışmaların daha fazla güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Anket çalışmasına katılan genç kadınlar arasında liderlik becerilerini geliştirmek için en çok ilgi gören konu %50,9 ile öz farkındalık olup, bu durum bireylerin kişisel gelişimlerine büyük önem verdiklerini göstermektedir.

İletişim becerilerinin geliştirilmesi %39 oranında tercih edilmiştir ve bu durum etkili iletişimin hem profesyonel hem de kişisel yaşamda kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadır.

Grafik 4: Kız çocukları ve genç kadınların tercih ettiği eğitim teknikleri

Girişimcilik konusu %37,1 ile öne çıkarken, yaratıcılık ve üretkenlik sırasıyla %33,1 ve %32,2 oranlarında ilgi görmüş, bu da yenilikçi düşünce ve etkin çalışma yöntemlerine yönelik güçlü bir eğilimi ortaya koymuştur. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve eleştirel düşünme yeteneğinin geliştirilmesi ise her biri %27 oranında tercih edilerek, katılımcıların eşitlikçi yaklaşımları benimseme ve karmaşık problemleri çözme becerilerini artırma isteğini yansıtmaktadır.

5. Gönüllülük, Sosyal Girişim, Sosyal ve Politik Katılım

Anket çalışması verilerine göre, genç kadınların yaklaşık %65'i gönüllülük faaliyetlerine katılım göstermiştir. Sosyal sorumluluk projelerinde yer alan genç kadınların oranı ise %80 olup, bu katılım, onların toplumsal farkındalık düzeylerini artırmada etkili olmuştur.

Gönüllülük faaliyetlerine katılan genç kadınların %74,2'si, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda daha yüksek bir farkındalık düzeyine sahip olduğunu belirtmiştir.

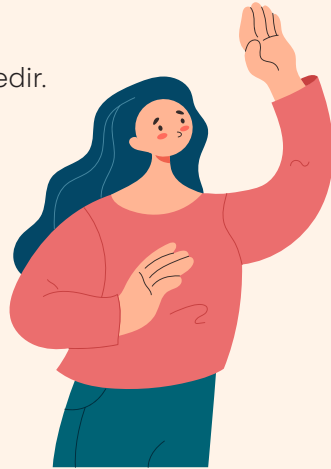
Katılımcıların %23,4'ü öğrenci kulüplerine, %11,7'si eğitim kurumlarına ve %10,2'si kültür sanat organizasyonlarına gönüllü olarak katılmaktadır. Ancak bu sınırlı gönüllü katılım, uygun fırsatların bulunmaması (%56,7), zaman kısıtlılığı (%39,6) ve ev içi bakım sorumlulukları (%39,8) gibi nedenlerle daha da azalabilmektedir.

Sosyal ve politik katılım da anket çalışmasına katılan genç kadınların %57,2'si her zaman yerel ve ulusal seçimlerde oy kullanırken, %95,7'si siyasi partilere veya hareketlere üye olmamış, %94'ü siyasi kampanyalarda gönüllü çalışmamış ve %95,3'ü siyasi amaçlı herhangi bir toplumsal çalışmaya gönüllü olarak katılmamıştır. Ayrıca siyasi mitinglere veya gösterilere katılım (%77,1 hiç katılmayan) ve siyasi tartışmalara katılım (%65,2 hiç katılmayan) oranları da düşük seyretmektedir. Bu durum, genel olarak pasif bir siyasi katılım profilini işaret etmektedir.

STK'ların %27,6'sı gençlerin sosyal ve sivil alana katılımını desteklemek amacıyla gönüllülük programları yürütmektedir. Gönüllü yönetimi %62,9 oranında STK'ların işlerini kolaylaştırmakta ve etkili insan kaynağı kullanımı ile faaliyetlerin daha verimli yürütülmesine olanak tanımaktadır. STK'ların %87,6'sı benzer alanlarda çalışan diğer STK'lar ile iş birliği yapmaktadır. En yaygın iş birliği türü %87 oranıyla "ortak çalışmalar yürütmek" iken, yaygınlaştırma (%66,3) ve savunuculuk (%54,3) STK'lar arası iş birliğinin en sık görüldüğü diğer konulardır. Bu iş birlikleri projelerin daha geniş kitlelere ulaşmasını ve sürdürülebilirliğini artırmaktadır. Akademik kurumlarla yapılan iş birlikleri projelere bilimsel bir çerçeve kazandırmakta ve sosyal sorumluluk bilincini artırmaktadır. Belediyelerle yapılan iş birlikleri toplumsal cinsiyet eşitliği projelerinin yerel düzeyde benimsenmesine ve sürdürülebilir hale gelmesine katkıda bulunmaktadır.

Uluslararası kuruluşlar ve çeşitli paydaşlarla yapılan iş birlikleri geniş kapsamlı destek ve kaynak sağlama potansiyeline sahiptir, bu da projelerin uluslararası standartlarda yürütülmesine olanak tanımaktadır.

STK'ların %67,6'sı en az bir sivil toplum ağına üyedir. Bu ağların sektörde geniş kabul gördüğüne ve katılımın yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ağlara katılmaktan kaçınanlar arasında en yaygın neden %26,7 oranıyla bu ağların etkin çalışmalar yürütememesi olarak belirtilmiştir. Diğer nedenler arasında ise etkinlik, uyum, zaman, emek ve algı gibi çeşitli endişeler bulunmaktadır.

6. Engeller, Zorluklar, İhtiyaçlar

Ekonomik engeller genç kadınların eğitim ve kişisel gelişim süreçlerini zorlaştırırken, toplumsal normlar ve cinsiyetçi beklentiler onların özgürce kendilerini ifade etmelerini ve liderlik rollerine erişimlerini sınırlamaktadır. Eğitim kaynaklı zorluklar ise kaliteli eğitime erişimdeki yetersizliklerden kaynaklanmakta ve liderlik becerilerinin geliştirilmesini engellemektedir. Aile içi baskılar genç kadınların bağımsız kararlar almasını zorlaştırırken, cinsiyet temelli ayrımcılık liderlik pozisyonlarına ulaşmalarını daha da güçleştirmektedir.

Etkili iletişim (%97,5), sağlıklı yaşam alanları (%95,9), yabancı dil bilgisi (%94,7) ve liderlik becerilerinin geliştirilmesi kız çocukları ve genç kadınların liderlik hedeflerine ulaşabilmelerinde ihtiyaç duydukları koşullarken, teknoloji kullanımı (%94,6) ve ekonomik destek (%93,7) genç kadınların liderlik yolculuklarında daha donanımlı ve özgüvenli olmalarını sağlayan diğer önemli faktörlerdir.

Grafik 5: Kız çocukları ve genç kadınların güçlenme ve liderlik becerilerini geliştirmede karşılaştıkları engeller

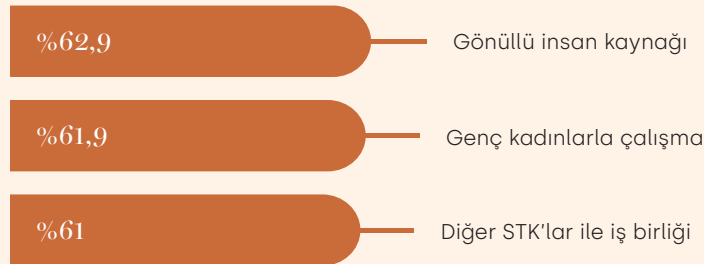

Genç kadınların liderlik potansiyellerini tam olarak gerçekleştirebilmek için temel eğitim ve diplomaya erişim imkanları yüksek olsa da mesleki yeterlilik (%44,5) ve teknoloji kullanımı (%47,8) gibi alanlarda erişim kısıtlılıkları yaşanmaktadır. Kariyer danışmanlığı (%19,2) ve yurt dışı programlarına katılım (%10,8) gibi desteklere erişim oranlarının düşük olması da dikkat çekmektedir.

STK'ların faaliyetlerini sürdürme konusunda en çok karşılaştıkları zorluk %75,2 oranıyla finansal kaynak eksikliğidir. İdari ve mali uygulamalar da %68,6 oranında önemli bir engel olarak belirtilmiş, idari ve mali uygulamaların proje yönetimi ve mali uygunluk sağlama kapasitelerini zorlaştırdığı vurgulanmıştır. İnsan kaynağı eksikliği (%30,9) ve çalışanların toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki bilgi ve eğitiminin yetersizliği (%27,3) STK'lar için önemli ihtiyaçlar olarak öne çıkmaktadır. Diğer STK'lar veya sektörlerle işbirliği ve bilgi paylaşımı %31,4 oranında üçüncü öncelik olarak belirtilmiş olup, bu durum işbirliği ve ağ oluşturmanın kuruluşların kapasitelerini artırmada önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Savunuculuk becerileri ve faaliyetleri (%27,6) ile insan kaynakları ve gönüllülük yönetimi (%22,9) STK'ların geliştirmeye ihtiyaç duyduğu diğer önemli kapasite boşlukları arasında yer almaktadır. Ekip üyelerinin eğitimi ve profesyonel gelişim programları %19 oranında belirtilmiş ve çalışanların yetkinliklerini artırmanın kuruluşların genel başarısını desteklediği görülmüştür. Ayrıca sosyo-politik yapı, STK'ların %61'ini etkileyen bir başka zorluk olarak öne çıkmaktadır.

Grafik 6: STK'ların faaliyetlerini kolaylaştıran unsurlar

7. Tespitler ve Çözüm Önerileri

TESPİT 1

Türkiye'de kadınların ekonomik güçlenmesine yönelik çeşitli sivil toplum çalışmaları bulunmaktadır. Örneğin, Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV), kadınların ekonomik ve sosyal güçlenmesini desteklemek amacıyla Simurg Kadın Kooperatifleri Ağı ve mikro girişimcilik programları gibi projeler yürütmektedir. Küresel ölçekte Hindistan'daki Self Employed Women's Association (SEWA) gibi kuruluşlar, kadınlara yönelik kapsamlı mikro finansman ve liderlik eğitim programları ile ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarına yardımcı olmaktadır.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ 1

Türkiye'de KEDV gibi kuruluşların programlarının yanı sıra SEWA'nın liderlik ve kapsamlı eğitim programlarına benzer yaklaşımlar geliştirilmelidir. Aydın Doğan Vakfı, yerel kadın kooperatifleri ve sosyal girişimcilik ağlarıyla iş birliği yaparak bursiyer ve mezun ağlarındaki genç kadınlara yönelik sosyal ve ekonomik girişimcilik eğitimlerinin içeriklerini geliştirebilir; genç kadınların sosyal fayda odaklı proje fikirlerini bir girişime dönüştürmede bu oluşumlarla iletişim köprüsü kurulabilir.

TESPİT 2

Türkiye'deki STK'lar finansal sürdürülebilirlik ve uzun vadeli planlama gibi konularda zorluklar yaşamaktadır. Bu kuruluşlar kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesinde kritik bir rol oynamaktadır ancak kapasitelerinin sınırlı olması etki alanlarını daraltmaktadır.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ 2

Aydın Doğan Vakfı, yerel STK'ların kapasitelerini artırmak amacıyla eğitim ve kaynak sağlama faaliyetlerinde bulunabilir, mevcut destek ve iş birliği faaliyetlerinin kapsamını genişletebilir. Almanya'nın İkili Mesleki Eğitim Sistemi modeline benzer bir iş birliği modeli geliştirilerek, STK'ların daha fazla sayıda genç kadının eğitimden mesleğe geçişindeki mesleki gelişim çalışmalarında öncü rol alabilir.

TESPİT 3

Türkiye’de genç kadınların sosyal katılımını artırmaya yönelik çeşitli gönüllülük ve sosyal sorumluluk programları bulunmaktadır. Ancak bu programların kapsamı ve etkisi küresel örneklere kıyasla daha sınırlıdır.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ 3

Aydın Doğan Vakfı, genç kadınların sosyal katılımını artıracak gönüllülük ve sosyal sorumluluk programlarını teşvik etmek için yerel STK’larla iş birliği kurarak kendi bursiyer ve mezun ağından genç kadınların bu STK’larda gönüllü çalışmalara katılımını teşvik edebilir. Bu amaçla yerel STK’larla birlikte gönüllü tanımı, gönüllü sorumluluğu, gönüllü taahhütü ve gönüllü yönetimi gibi konularda yerel STK’lar ile kurumsal politika belgeleri oluşturabilir; yerel STK’ların kapasitelerini destekleyebilir. Kız çocukları, genç kadınlar ve yerel STK’ları bir araya getirmede dijital topluluk oluşturma araçlarını kullanabilir; bu paydaşların erişimine açabilir.

TESPİT 4

Kız çocukları ve genç kadınların fikirlerini sosyal fayda, topluluk odaklı ve hak temelli çalışmalar kapsamında bir projeye dönüştürme ve bu projeleri etkili bir şekilde yönetme konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıkları görülmektedir.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ 4

Aydın Doğan Vakfı, kız çocukları ve genç kadınlarla yürüttüğü çalışmalarda bir fikrin uygulanabilir bir girişime dönüşmesi sürecinde proje döngüsü ve yönetimi hakkında şimdiye dek sunduğu eğitimlerin içeriklerini toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bütçeleme, planlama, satın alma, ekip yönetimi, iletişim stratejisi ve feminist liderlik gibi temalarla derinleştirebilir. Eğitimleri sundukları kız çocukları ve genç kadınların oluşturdukları proje döngüsünü ilgili paydaşlara (yerel yönetimler, proje fikirleri ile ilgili alanlarda faaliyetler yürüten özel sektör ve STK’lar vb.) sunacakları etkinlikler düzenleyebilir. Böylece hem kız çocukları ve genç kadınların proje fikirlerini geliştirmek için interaktif bir platform sağlayabilir hem de sosyal bir girişime dönüşebilecek potansiyele sahip fikirleri hayata geçirmede genç kadınlar ile ilgili kurum ve kuruluşlar arasında bir iletişim ağının kolaylaştırıcısı olabilir.

TESPİT 5

18 yaş altı kız çocukları, 18 yaş ve üstü genç kadınlar ve sivil toplum kuruluşları temsilcileri ile yapılan saha görüşmelerinde, genç kadınların liderlik becerilerinin geliştirilmesi ve toplumsal katılımın artırılması için etkin yöntemlerin kullanılması gerektiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda aktif öğrenme yöntemlerinin kullanımı, blended learning (harmanlanmış öğrenme) stratejileri, uzun vadeli mentörlük programları, topluluk odaklı projeler ve senaryo tabanlı öğrenme gibi yaklaşımlar öne çıkmaktadır.

ÇÖZÜM ÖNERİSİ 5

Aydın Doğan Vakfı, çalışmalarında aktif öğrenme yöntemlerini kullanarak katılımcıların liderlik ve karar alma becerilerini geliştirmelidir. Grup çalışmaları, vaka analizleri ve simülasyonlar bu süreçlerde etkin bir rol oynayabilir. Ayrıca yüz yüze eğitimlerin çevrimiçi modüllerle desteklenmesi (blended learning), katılımcıların kendi hızlarında öğrenmelerini sağlayarak eğitimlerin daha erişilebilir olmasına katkı sunabilir. Mevcut mentörlük programlarının ve sosyal sorumluluk odaklı proje geliştirme eğitimlerinin kapasitesini artırarak bursiyer ve mezun ağı dışında kalan kız çocukları ve genç kadınlara da ulaşabilir. Vakıf, kız çocukları ve genç kadınlarla yürüttüğü atölye, kamp, gezi gibi çalışmalarda senaryo tabanlı öğrenme tekniklerini bu alanda çalışan uzman ekiplerle ve STK’larla iş birliği kurarak uygulayabilir; mevcut uygulamaların içeriklerini güncelleyebilir ya da hedef kitlesini genişletebilir. Böylece kız çocukları ve genç kadınların karmaşık problem çözme, karar alma ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine olanak tanır; bu becerilerin mesleki ve toplumsal yaşama entegre edilmesine sunduğu desteğin etkisini artırabilir.

8. Araçlar ve Kılavuzlar

Kız çocukları ve genç kadınlarla yürütülecek çalışmalarda kullanılacak izleme değerlendirme araçları ve yöntemleri belirlerken yararlanılacak kılavuz ve referans nitelikli çalışmalar:

- **Kadının Güçlenmesi Endeksi (WEI)**, Kadının Güçlenmesi Prensipleri (WEPs) ve Küresel Cinsiyet Eşitliği Endeksi (GGPI), kadınların güçlenmesini ve toplumsal cinsiyet eşitliğini izlemek, ölçmek ve teşvik etmek amacıyla kullanılan küresel referans araçlarıdır. WEI, kadınların toplumsal ve ekonomik yaşamda seçim yapma gücünü değerlendirirken; WEPs, iş dünyasında cinsiyet eşitliğini sağlamak için rehberlik sunar. GGPI ise insani gelişmenin temel boyutlarında cinsiyet eşitsizliklerini analiz ederek, politika yapıcıların cinsiyet eşitliği politikalarını geliştirmelerine katkıda bulunur.
- **CEİD'in Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İzleme ve Raporlama Kılavuzu**, eğitim, sağlık, ekonomi gibi çeşitli alanlarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin nasıl izlenebileceğine dair yöntemler sunar. Kılavuzda STK'ların ve inisiyatiflerin kullanabileceği çeşitli göstergeler ve izleme teknikleri ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Böylece kılavuz STK'ların toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifini çalışmalarına entegre etmelerini desteklemeyi amaçlar ve stratejik planlama süreçlerinde kullanmaları için pratik bilgi ve araçlar sağlar. CEİD, STK'ların toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifini daha etkin bir şekilde çalışmalarına entegre etmelerini hedeflemek amacıyla çeşitli eğitim materyalleri de geliştirmiştir. Bu materyaller, özellikle atölye çalışmalarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır.
- **Sabancı Üniversitesi'nin Mor Sertifika Programı**, eğitimciler için toplumsal cinsiyet eşitliğini tüm eğitim alanlarına entegre etme konusunda rehberlik eden bir program olarak öne çıkar. Bu program eğitimcilerin toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığını artırarak, bu bilinci ders içeriklerine yansıtılabilmelerini ve cinsiyet eşitliğine duyarlı materyaller oluşturabilmelerini hedefler. Teorik bilgi ve uygulamalı atölyeleri bir araya getirerek, katılımcıların toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifini sınıf içi uygulamalarda nasıl hayata geçirecekleri konusunda donanım kazanmalarını sağlar. Türkiye genelinde geniş bir eğitimci kitlesine ulaşarak, eğitimde cinsiyet eşitliğinin yaygınlaştırılmasına önemli katkılarda bulunmaktadır.
- **Harvard Üniversitesi tarafından geliştirilen Making Caring Common girişimi**, kız çocuklarının liderlik becerilerini geliştirmek için kapsamlı bir e-kontrol listesi sunmaktadır. Bu kontrol listesi, liderlik eğitiminin önemli unsurlarını tanımlamakta ve bu eğitimin nasıl uygulanacağına dair adım adım rehberlik sağlar. Program kız çocuklarının empati, sorumluluk ve etik liderlik gibi alanlarda becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmayı hedeflemektedir.
- **Fearlessly Girl**, genç kızlar için güçlenme atölyeleri düzenlemeye yönelik bir e-kılavuz sunar. Bu kılavuz, genç kızların toplumdaki rollerini anlamalarına ve kendi potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olacak eğitim programları ve atölyeler içerir. Ayrıca bu atölyelerin yerel topluluklar içinde nasıl düzenleneceğine dair ayrıntılı planlar ve uygulama yöntemleri sunulmaktadır.
- **GLOW Programs**, kız çocuklarına yönelik öz farkındalık, özgüven ve liderlik becerilerinin geliştirilmesine odaklanan kapsamlı bir liderlik eğitim programı sunmaktadır. Program yerel koşullara uyarlanabilir esneklikte tasarlanmış olup, liderlik eğitiminin nasıl uygulanacağına dair pratik yönergeler ve kontrol listeleri içermektedir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Bu ihtiyaç analizi, Avrupa Birliği'nin "Sosyal İçerme ve Gençlik Üzerine alışan Hak Temelli STK'lara Destek" ağırısı kapsamında eř-finanse edilen IPA III/2023/450-059 "Güçlü Kızlar, Güçlü Yarınlar" projesi kapsamında Aydın Doğan Vakfı için Dissensus Research tarafından gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında hazırlanan bu raporun içeriği yalnızca Aydın Doğan Vakfı'nın sorumluluğundadır ve her zaman Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmaz.

Dissensus
research

This needs analysis was conducted by Dissensus Research for the Aydın Doğan Foundation within the scope of the IPA III/2023/450-059 "Empowered Girls, Empowered Future" project, co-financed under the European Union's call for "Support to Rights- Based CSOs Working on Social Inclusion and Youth." The content of this report, prepared within the project, is the sole responsibility of the Aydın Doğan Foundation and does not necessarily reflect the views of the European Union.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.